

nojo de mies cortado con la hoz» que Coll recull a Binéfar, i LPuyoles-Valenzuela a Barbastro, Graus, Osca, Jaca, etc. *Falcar* mall. (Manacor).

Amb *falcat*, *-ada*, està en evident relació el mall. *safalcat*, *-ada*, que signifiquen el mateix, però amb aquests hi ha també un verb *safalcar*; manquen a tots els diccs. mall., abans del *D*Ag. i *AlcM*, i aquell tota només «*safalcar* mall., ex.: *els segadors safalquen* (?)» breument i amb dubte; testimoni literari (fora de l'imitador Riber) només se cita el passatge d'*AMAlco* ver (1896) «encara que es creia que el *safalcaria* com an els altres» (*Rond.* I, 9), 'dominar, vèncer', que pot ser un ús figurat des de la idea d'«estrènyer la manada de cereal per subjectar-la», Moll (*Supl. REW* n.º 3125) 'agafar ab un cop de falç certa quantitat d'espigues', 'vèncer' per al qual imagina un **SUBFALCARE* 'posar sota la falç'; amb un canvi de *so-* en *sa-* que no justifica i és contrari a la norma fonètica (el *REW*, per tant no ho acceptà).

Es veuen tres possibilitats sostenibles: a) Encreuament de *sacada* 'contingut d'un sac ple' amb *falcat*, *-ada*, sinònim: > *safalcada*, d'on s'extrauria després *safalcar* 'fer un falcat o safalcat' > 'subjectar-lo': justament *sacada* es documenta com *sacada de forment* ja 1299 i en un doc. mall. (*D*Ag.); b) no en ll. vg. (Moll), però sí en moss. o cat. arcaic s'hauria format (quan encara existia un *falcar*=fr. *faucher*) un **sofalcar* amb el sentit suposat per Moll, d'on metàtesi *safolcar* (forma registrada per *AlcM* sense testimonis s. v. *sefolcar*), canviat en *safalcat* alhora pel conegut canvi de *o* en *ə* al costat de *l* (*clatell*, *altrança*, *si mel convé*, etc.) i per la influència del sinònim *falcat*. c) **SUFFOLLICARE* (> roms. *sufulcà* 'trossar' «umstülpen, krämpeln», *REW*, 8432, derivat de *FOLLIS* 'manxa', 'odre'), amb evolució paral·lela a la de *b*. Les dues primeres possibilitats em semblen les més probables (potser simplement la 2.ª).

DERIV.: *Safalc. Falquejar. Falculat. Afalcat.*

CRP.: *Falcifoliat. Falciforme.*

1 Però només en el ms. B, mentre que P porta *ab* un *fausó* (fº 78r2, n. 34), que és més probable que correspongui a la lliçó de l'arquetipus, atès que tradueix *falcastro* de l'original. — 2 A fi de no tallar-se inadvertidament, el segador posa molsa al tallant de la falç quan ha de portar-la sense servir-se'n, i és clar que en aquesta ocasió li lleven la molsa: la «*desemmolsen*». És corrompuda evidentment la lliçó *desesmolen* (verb que no tindria solta, i que és contradit pel context i la situació), que *AlcM* atribueix a un altre passatge del *Romillo*. — 3 Però en els altres pobles de Cardós i Vall Ferrera, tant a Àreu com a Tavascan i a Esterri de Cardós, digueren *la fàls*, només a Tor *la fàlsa*. És a dir vulgarisme més o menys ocasional o local, i sens dubte recent. — 4 Hi ha equivalent mossàrab ben conegut (on potser la falta de *-a* és només deguda a l'àrab): *fauçil* «*falcastrum*» en *RMa.* i en el Gloss. de Leiden, *fauchel* «hoce para heno» en *PALC.*; i com a *falchil*, dissimilat en *farchil*, apareix transmès a l'àrag. ant. en els Fueros de Aragó de 1350 (si bé Ti-

lander, *REF* xxii, 15, que no ho entén, li dóna l'absurda traducció «especie de clavos»). *Falcell* en el mall. d'Alqueria Blanca. — 5 *Falzís* és la forma que sento en alguns punts del cat. or., com Castellví de Rosanes (1953); de les Illes (eiv., St. Jordi de Raf., 1963; mall., p. ex. a Felanitx), i del P. Val., p. ex. *falzies* a Tàrbena (1963), J. G. M. assenyala *falzia* sentit a Albaida, Teulada i Elx; i en altres localitats ja apitxades en tot o en part, on per tant la *-z-* no té valor: *falzida* a Alzira i Guadassuar, *falziga* a Carlet. Segons *D*Ag., *falzilla* a Tort.; però daré força dades antigues i modernes amb ç/s. — 6 També *ginjola* a Alaior i Maó, i *ginjola* o *ginjolita* a Ferreries (*AlcM*), potser alterat per etimologia popular o més aviat per dilació merament assimilatòria. Del mateix *vin-/ginjola* deu provenir *guinjola*, usat a Blanes (no emp.), 'mosquit petit que vola sense soroll i pica molt fort' (Ruyra, *Parada*, 19, i O. C., 380), amb *gu-* per una contaminació, com la de *ganxo*, *guinx(ol)a* o *CUYC*. — 7 *BABL* xvii, 223. *Goles* sembla ser el terme heràldic per 'vermell'; *colp de broca* pot estar metonímicament per 'cop de falç', per la semblança de les dues eines punxents i tallants. *Regar* més aviat serà grafia or. per 'rajar' que no 'regar'.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *falçeta*, *fauzeta*, *falçilla*, *falçia*, *falzia*, *vinjolita*, *vinjola*, *valzia*, *vargia*, *repasilla*, *falcillot*, *falciot*, *falsiot*, *franzillot*, *franzellots*, *falçó*, *fauçó*, *fauzó*, *fuzó*, *fauzella*, *faucella*, *asfalsó*, *falcer*, *falceret*, *falçada*, *falçat*, *falcejar*, *falci*, *falcio*, *falcídia*, *falcat*, *falcada*, *falcar*, *safalcat*, *safalcada*, *safalcar*, *safalc*, *falquejar*, *falculat*, *afalcat*, *falcifoliat*, *falciforme*.

FALCA, 'tascó de fusta', mar. 'cada una de les posts primes que es posen de cantell, i de popa a proa, damunt la borda de les embarcacions petites, com a protecció suplementària', d'origen no ben assegurat, però probablement de l'hispan. *fálqa* 'estella de fusta', de l'arrel *f-l-q* 'badar, asclar'. □ 1.ª doc.: 1331.

AlcM en dóna cites de 1331 i 1394, el *D*Ag. una que sembla del S. xv; en genovès apareix des de 1291, en portuguès des del tercer quart del S. xv, com a terme nàutic cast. des de 1607, i de més a més és aragonès («cuña» Boraó, Torres Fornés), murcià (GaSorian) i santanderí (*balca*); també n'hi ha una dada de Marsella del S. xiii. Havent tractat detingudament de la història i etimologia d'aquest mot en el *DCEC*, essencialment podem acontentar-nos amb remetre allà. En àrab no és general ni clàssic, però *falqa* «astella ligni» figura en *RMa.*, i n'hi ha altres formes derivades de la mateixa arrel. El gr. *φάλλει* «contrequille» deu ser provinent d'Itàlia.¹

DERIV.: *Falcar* [1575]: «la tramuja --- lo gorró, la nadilla ---; falcar la mola: fulcire molam cuneolis; la volta de la mola ---» (*TbPu.*, 216). *Falc. Falcadura. Enfalcar; enfalcada*. L'*InvLC* registra d'un doc. de 1394 «que la nau sia bé *enfalguada* de poppa a proha, e los castells e los sobrepons», que sembla ser una va-